

CRONICA VIETII ȘTIINȚIFICE

obișnuită și în ceea ce privește cunoașterea satelor din zonă. În prezent, său se pot considera că se realizează o situație deosebit de interesantă, în care se observă o creștere semnificativă a cunoașterii satelor din zonă, în ceea ce privește cunoașterea lor și cunoașterea lor etnografică. Satul în Carpații românești este un obiect de cercetare și de studiu, de interes național și internațional, și în ceea ce privește cunoașterea sa, există o situație similară. În ceea ce privește cunoașterea satelor din zonă, există o situație similară, și în ceea ce privește cunoașterea lor etnografică.

AL IX-LEA COLOCVIU NAȚIONAL DE GEOGRAFIE A POPULAȚIEI ȘI A SEZĂRILOR UMANE DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA —

septembrie, 1986

Continuând o frumoasă tradiție, inaugurată în anul 1964, Societatea de științe geografice din România, prin comisia sa de specialitate, a organizat o nouă ediție, de astă dată în județele Suceava și Bistrița-Năsaud. Alegerea nu a fost deloc întâmplătoare; subiectul colocviului, *Satul în Carpații românești și relațiile cu zonele circumcarpatiche* nu putea să găsească un cadru mai potrivit decât cel oferit de cele două județe amintite. Situată pe cele două versante ale Carpaților zona este importantă din punct de vedere geografic; ea are și caracteristici etnografice din cele mai interesante, cuprinzând numeroase zone și vître etnografice. Nu mai puțin importantă este tipologia satelor din această zonă, dimpreună cu ocupările și îndeletnicirile populației — în primul rînd, creșterea vîtelor.

Satul românesc, realitate milenară, s-a păstrat în această zonă, vădind continuitatea poporului român pe aceste meleaguri, unitatea sa spirituală și economică, în ciuda vicisitudinilor istorice. Desigur, această realitate se află într-un dinamic proces de schimbare, sub influența profundelor transformări politice, sociale, economice și culturale din ultimele patru decenii.

A vind o temă prin excelentă interdisciplinară, colocviul s-a bucurat de participarea unui număr mare de specialiști: geografi, istorici, economisti, demografi, urbanisti, etnografi, sociologi, realizându-se un autentic dialog multi-și interdisciplinar. Alături de cadre universitare și de cercetători, au luat parte numeroși profesori de geografie din învățămîntul secundar. Trebuie spus că Societatea de științe geografice din România, întemeiată în anul 1875, avind o rețea teritorială bine organizată, prin filialele sale județene și dispunind de publicații prestigioase — cum ar fi revista „Terra” — desfășoară o activitate științifică și patriotică dintre cele mai meritoase. Printre președinții ei trebuie amintit academicianul Vintilă Mihăilescu: în ultimii ani conducerea societății este asigurată de prof. dr. docent Ion Șandru, de la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași.

Lucrările colocviului s-au desfășurat în ședință plenară și în patru secții paralele. Pentru a pune în evidență tematica, vom aminti comunicările prezentate în ședință plenară. Prof. dr. docent Ion Șandru a vorbit despre *Agricultura carpatică, considerații de geografie istorică*, examinînd pe larg evoluția acestei importante ramuri a economiei naționale și subliniînd continuitatea vechilor îndeletniciri ale populației din Carpați. Prof. dr. Mircea Bulgaru, în comunicarea sa: *Modelul economie al satului carpatic românesc a fost preocupat mai cu seamă de situația actuală, făcînd estimări perspective și formulînd o serie de propuneri judicioase privind strategia dezvoltării viitoare a satului, a țărănimii și a agriculturii carpatici*. Prof. dr. Vasile Cucu s-a referit la *Habitatul carpatic românesc*, imbinînd considerațiile geografice cu cele economice și istorice, în timp ce Prof. dr. Vladimir Treblei, în comunicarea *Populația județelor Suceava și Bistrița-Năsaud: aspecte demografice și etnografice*, a incercat să pună în evidență modelele culturale comune care stau la baza comportamentelor demografice din zonă. Comunicarea prof. dr. ing. Virgil Ioanid și ing. Constantin Jirechies, folosind metodele moderne de analiză multicriterială, au conturat direcții de dezvoltare vizînd sistematizarea teritorială. Dr. docent Petre Găștescu a examinat problema resurselor de apă din Carpații românești, medieul Radu Rey a oferit un amplu și documentat tablou al ruralului montan, referîndu-se cu precădere la resurse și perspective de dezvoltare. Colegiul suceveni — prof. Dragoșmir Paulenecu, prof. Ioan Josef și prof. Emil Emandi — au prezentat o foarte documentată comunicare privind evoluția populației și asezărilor din zona de nord a Moldovei, studiu geografie, istoric și arheologic, cu numeroase elemente inedite.

Zeci de comunicări au fost prezentate în secții. Astfel în secția I „Geografia istorică — continuitatea satului în Carpații românești” au fost dezbatute comunicări privind originea și formarea satului din Carpați, biconimele și toponimia din această zonă, etnografia satului. Numeroase comunicări au avut un caracter monografic referîndu-se la zone, bazină, văi și sate, cu informații în teresante.

Secția a II-a „Geodemografia satului carpatic” a excelat cu comunicări în care aspectele geografice și istorice au fost imbinate cu cele demografice. Unele probleme vizau nivelul național, altele erau valabile la nivel local (zone, văi etc.). Nu au lipsit nici comunicările având ca temă urbanizarea și zonele periurbane. Secția a III-a „Geografia economică și socială a satului carpatic” s-a ocupat de problemele așezărilor umane și indeletnicirilor populației, sub raport economic și agronomic. Ca și la celealte secțiuni criteriul național a fost completat de cel local, prezentindu-se numeroase studii pe localități și zone. Ultima secțiune „Organizarea spațiului și sistematizarea așezărilor rurale” a fost dominată de comunicări pe tema atât de actuală a sistematizării teritoriale. Au fost abordate probleme de arhitectură, de economie, de turism, ecologie, într-o vizinărie sistemică.

De mare interes științific și practic au fost aplicațiile în teren. Au fost vizitate comunitățile Fundu Moldovei – bine cunoscute și prin faptul că în 1928, prof. D. Gusti cu elevii săi a efectuat una din primele cercetări sociologice monografice –, orașul Vatra Dornei, unde imbinarea tradiției cu modernizarea este impresionantă și unde funcționează prima Universitate montană, condusă de Dr. Radu Rev, comuna Prundu-Bîrgăului și marele șantier de la Colibașa. Participanții la colocviu au avut posibilitatea să observe nu numai continuitatea și vechimea satului românesc din Carpați ci și profundele sale transformări din ultimele decenii.

Intr-o caracterizare de sinteză, colocviul de geografie a populației și așezărilor umane din județele Suceava și Bistrița-Năsăud a fost în numai o reușită manifestare științifică, așa cum atestă zecile de comunicări – ele vor fi în cursul publicație –, întocmite pe bază de studii, cele mai multe de teren. Deosebit de importante – după părerea noastră – au fost preocupările privind viitorul satului din Carpații românești, însușite de propuneri judicioase care – sperăm – urtează pentru factorii de decizie, mai cu seamă în ce privește sistematizarea teritorială, potențarea vocației agro-turistice a satului din Carpați, prezentarea valorilor spirituale – folclorice și etnografice – și a celor peisagistice, de o rară frumusețe.

Este îmbucurător de constatat că geografia românească – în spatea geografiei populației și a așezărilor umane – prin excețională interdisciplinaritate, continuă tradiția al cărei fundament a fost pus de marelul cărturar Simion Mehedinti, întemeietorul școlii geografice din România, etnograf, sociolog și pedagog. Cel de-al IX-lea Colocviu a dovedit din plin nu numai înaltul nivel științific al geografiei românești actuale ci și orientarea sa practică, în slujba dezvoltării economico-sociale a patriei noastre.

Prof. Dr. Vladimir Trebic

TRANZIȚIA DE LA ȘCOALĂ LA MUNCĂ –

Seminar internațional,

Viena, septembrie, 1986

Între 25 și 27 septembrie 1986 a avut loc la Viena conferința finală din cadrul proiectului internațional de cercetare cu privire la tranzitia de la școală la muncă. Desfășurată sub egida Centrului European de Coordonare a Cercetării și Documentări în Științele Sociale și a Institutului austriac de cercetare în domeniul educației profesionale, reuniunea a reprezentat continuarea și finalizarea unei serii de întâlniri științifice ce au avut loc în urma conferinței privind situația tineretului față de muncă, ținută la Moscova în 1983, succedată de cele de la Sofia (1984), Castelgandolfo-Roma și Barcelona (1985) și la Lauf-Nürnberg (1986).

Principalul obiectiv al proiectului, realizat concomitent cu pregătirile și desfășurarea Anului Internațional al Tineretului, l-a constituit studiul comparativ la nivel european al unuia dintre aspectele cele mai importante ale formării și integrării socio-profesionale a tineretului: caracteristicile comune și specifice, factorii stimulatori și frenatori, situația actuală și perspectivele procesului de tranzitie de la școală la muncă. Tinând seama de complexitatea relațiilor dinamice dintre subsistemele sociale ale învățământului și incadrării în muncă în țările europene și mai ales de persistența în țările cu economie de piață a somajului tineretului – elaborarea și aplicarea unor politici sociale care să urmărească o mai bună integrare a tinerelor generații în procesul dezvoltării sociale presupun o mai profundă cunoaștere și evaluare a realităților actuale și, însoțită de cercetarea științifică. Reuniunile din cadrul proiectului și-au propus în acest sens să valoreze, pe baza unei serii de indicatori comuni, datele statistice sau cele obținute prin cercetările empirice, ca temei al unor noi abordări teoretice și metodologice comparative și a sugerării unor posibile obiective de acțiune socială. Dacă prima fază a proiec-

tului a fost consacrată îndeosebi schimbului de informații cu privire la situația tranzitiei de la școală la muncă a tinerilor din diferitele țări participante – cea de a doua fază s-a concentrat pe relevarea unor aspecte comune sau a particularităților diferitelor condiții, modalități, obiective și efecte ale procesului de tranzitie privit dintr-o perspectivă comparativă. Recentă reunirea de la Viena a avut astfel obiectivul mai precis de a discuta și finaliza contribuțiile diferitelor participanți la elaborarea monografiei care, împreună cu volumul cuprinzind rapoartele naționale, va constitui principalul rezultat al proiectului.

La reunirea de la Viena au luat parte reprezentanți din: Austria (Ilan Knapp, Renato Hörmann), Bulgaria (M. Stefanov), Cehoslovacia (Jana Viteckova), Finlanda (Matti Vesa Volanen), Franța (Marie-Victoire Louis), R. D. Germania (Achim Hoffmann), Italia (Gustavo de Santis, Anna Maria Ventrella, Lea Batistoni), Jugoslavia (Veljo Rus, Sonja Dronić), Olanda (Jo Diederens), Polonia (Wladislaw Adamski, Katarzyna Staszynska), România (Fred Mahler), Spania (Jordi Planas), Suedia (Jürgen Hartmann), Ungaria (Peter Mihály), URSS (Vladimir Shubkin, Juri Emiljanov), precum și ai Organizației Internaționale a Muncii (Rose-Marie Gréve) și Centrului de la Viena (Peter Grootings și Joana Ambrus). Au asistat, de asemenea, o serie de alți reprezentanți ai unor instituții de cercetare și universitate din țara gazdă.

Simpla enumerare de mai sus evidențiază larga participare la proiect a majorității țărilor europene atât socialiste, cât și capitaliste. Prezența printre participanți a unor cercetători de profiluri și specialități variate: sociologi, economisti, psihologi, antropologi, politologi, ca și faptul că ei aparțineau unor structuri de cercetare sau universitare, unor organisme de stat sau particulare de diferite tipuri și orientări, exprimă, de asemenea, caracterul larg al componentei conferinței menit să asigure un schimb de informații, experiențe și opinii cât mai cuprinzător asupra temei alese.

In conformitate cu obiectivele specifice ale reunirii în cadrul ansamblului proiectului, Conferința de la Viena s-a concentrat mai ales asupra discutării, în grupuri și în plenare, a textelor propuse de diferiți autori individuali sau colectivi pentru monografia finală. Întrucât versiunile anterioare, prezentate și discutate parțial la reuniriile precedente au cuprins principalele teze și evaluările ale diferitelor participanți, se poate aprecia că la ultima întâlnire discuțiile au reluat, în general, aceste probleme și puncte de vedere. Au fost totodată formulate mai explicit și în modalități științifice mai substanțiale probleme cum sunt: relația dintre factorii macro- și microsociali ce influențează procesul de tranzitie; raportul dintre determinanții obiectivi (demografici, economici, tehnologici, social-structurali) și cei subiectivi (aspirațiile și aptitudinile tinerilor, orientările lor valorice); mutațiile produse în raporturile dintre „oferta” și „cererea” de forță de muncă pe diferitele niveluri de calificare în condițiile fazelor specifice ale dezvoltării industriale și mai ales ale revoluției tehnico-științifice și informaționale; relația dintre procesele de socializare și integrare a tineretului și reproducția, respectiv schimbarea și mobilitatea socială; fenomenul marginalizării crescând a tineretului și al tineretului „extinse” sau „forțate”. În condițiile contradicțiilor crescând dintr-aspirațiile profesionale ale tinerilor și oportunitățile ocupaționale de care ei dispun – mai direct vizibile în țările cu economie de piață –, prin somajul celor tineri, noile caracteristici ale muncii și mai ales raporturile dintre activitățile din sectorul formal și din cel informal și consecințele acestora asupra noilor orientări valorice ale tineretului în raport cu integrarea profesională ca obiectiv esențial al procesului de tranzitie etc.

Printre dificultățile cele mai deosebite ale căror soluționare a constituit obiectul discuțiilor din cadrul conferinței se pot aminti unele deosebiri de opinii și modalități de abordare conceptuală începînd chiar cu definirea tineretului ca grup social, a naturii și caracteristicilor unor procese cum sunt cele de socializare, integrare, participare sau marginalizare etc. În plan practic, principala problemă dezbatută a fost aceea a unei mai echilibrate analize a datelor privitoare la țările din est și din vest, asigurîndu-se astfel evidențierea unor situații și tendințe comune, cit și a diferitelor aspecte specifice; a rezultat, de altfel, că nu este posibilă și nici recomandabilă expunerea separată și opunerea sistematică a caracteristicilor proceselor de tranzitie de la școală la muncă din țările socialiste și din țările capitaliste, nu numai din perspectiva caracterului comparativ, unitar al proiectului dar și ca urmare a particularităților diferitelor țări, a prezenței unor niveluri diferite de dezvoltare economico-socială în cadrul fiecărui sistem, etc.

În cadrul reunirii de închidere a Conferinței, coordonatorul proiectului, P. Grootings, a evaluat stadiul realizării proiectului și rezultatele întâlnirii. În perioada următoare se vor definitiviza textele comunicărilor pentru publicarea a două volume: unul cuprinzînd analiza pe țări (coordonatori: P. Grootings și M. Stefanov) și unul cuprinzînd analiza comparativă (coordonatori: P. Grootings și W. Adamski). În cadrul schimbului de idei ce a urmat cu privire la eventualele posibilități de continuare și dezvoltare viitoare a actualelor cercetări (care nu mai este prevăzută în proiectele Centrului de la Viena) s-au propus:

– continuarea unor aspecte ale studiului problemei tranzitiei în nou proiect internațional cu privire la tineret și noile tehnologii ce urmează să fie inițiat de Comitetul de Sociologie Tineretului din cadrul Asociației Internaționale de Sociologie (J. Hartmann);

discutarea problemelor tranzitiei la viitoarea reuniune a Comitetului 34 „Sociologia tineretului”, ce va fi organizata la Varna intre 14-19 mai 1987 pe tema „Attitudinea tinerilor fafa de noile tehnologii” (M. Stefanov);

— dezbaterea unor aspecte legate mai direct de politicele sociale si de solutiile practice ale problemei tranzitiei la reuniunea convocata la Viena (28 aprilie — 2 mai 1987), intitulata „Sperante '87” si consacrată prezentării de către tinerii din diferitele țari europene a unor proiecte originale de incadrare în muncă (I. Knapp).

Reuniunea finală de la Viena, din cadrul proiectului comparativ internațional, *Tranzitia de la școală la muncă* a constituit astfel nu doar o etapă importantă în vederea concluderii unei rodnice activități comune de cercetare de peste doi ani, dar și un nou priej de confruntare a sociologiei și în general a științelor sociale cu una dintre mariile probleme ale lumii contemporane, aceea a formării și integrării socio-profesionale a tineretului. Subliniind importanța continuării prezente și viitoare a eforturilor de studiere a tineretului — ca un aspect major al asigurării continuității inițiatiivelor luate în favoarea tinerelor generații în cadrul Anului Internațional al Tineretului — dezbatările din conferința de la Viena au constituit o nouă confirmare a recunoașterii tot mai largi a necesității de a promova în studiul tineretului abordările de tip global, unitar, și în acest sens a cerinței unei tot mai largi dezvoltări a schimburilor de idei și cooperării internaționale.

dr. Fred Maher